

Handreiking

Vorming en instandhouding van een **nevenvestiging** in het **basisonderwijs**

Inleiding

Vaker ontvangen de Onderwijsjuristen van VOS/ABB vragen van leden over het verzoek tot informatie of ondersteuning bij het starten van een nevenvestiging. Dit is echter niet zomaar mogelijk. Een nevenvestiging kan namelijk slechts gevormd worden na fusie c.q. samenvoeging van twee scholen tot één nieuwe school waarvan de opgeheven school verder gaat als nevenvestiging van de hoofdvestiging. Een andere mogelijkheid tot start van een nevenvestiging in het basisonderwijs is er niet, zie ook de [website van DUO](#) hiervoor.

Deze handreiking behandelt de procedure tot vorming van een nevenvestiging van een reguliere basisschool, alsmede nog een aantal zaken die van belang zijn bij de vorming en/of instandhouding van een nevenvestiging.

1. De voorwaarden bij vorming van een nevenvestiging

Wanneer de opheffing van een school dreigt kan het schoolbestuur besluiten de school samen te voegen. Daardoor kan het schoolbestuur het aanbod van onderwijs op de locatie van de op te heffen school handhaven in de vorm van een nevenvestiging. In artikel 85 WPO is bepaald wat nodig is voor de aanvraag. De volgende zaken zijn daarbij van belang:

- ▶ De fusie en vorming van de nevenvestiging kan alleen op 1 augustus plaatsvinden.
- ▶ Het schoolbestuur moet voor 1 februari voorafgaande aan 1 augustus waarop de school zal worden opgeheven, een verzoek bij de minister indienen om de school om te vormen tot nevenvestiging. De minister beslist vóór 1 mei op dat verzoek.
- ▶ De nevenvestiging mag niet verbonden zijn aan een school, die het schoolbestuur met het systeem van de gemiddelde schoolgrootte ([artikel 143 WPO](#)) in stand houdt.
- ▶ De nevenvestiging voldoet aan één van de 5 normen voor bekostiging, genoemd in [artikel 146 lid 1 WPO](#), zie de paragraaf hierna.

2. Normen voor bekostiging nevenvestiging

Zoals hierboven is aangegeven, zijn er een aantal voorwaarden waaraan voldaan moet worden, waaronder dat voldaan moet worden aan één van de vijf normen die genoemd staan in artikel 146 lid 1 WPO. De 5 normen luiden:

- a. Het aantal leerlingen van de nevenvestiging bedraagt ten minste 23 en er is geen ander onderwijs (ongeacht de richting) binnen een straal van 2 km.
- b. Het aantal leerlingen van de nevenvestiging bedraagt ten minste 50 en er is geen ander onderwijs van dezelfde richting binnen een straal van 3 km.

Meer informatie via de Onderwijsjuristen van VOS/ABB:

t 0348 405 250 (ma-vrij: 9.00-12.30 uur) e onderwijsjuristen@vosabb.nl www.vosabb.nl

- c. Het aantal leerlingen van de nevenvestiging bedraagt ten minste 23 en er is geen ander onderwijs van dezelfde richting binnen een straal van 5 km.
- d. Binnen 10 km van de openbare nevenvestiging over de weg gemeten, is geen andere openbare school aanwezig.
- e. De nevenvestiging wordt onder de opheffingsnorm in stand gehouden met toepassing van het systeem van de gemiddelde schoolgrootte. Er kunnen dan niet meer nevenvestigingen worden gevormd dan het verschil tussen het totale aantal leerlingen van de scholen gedeeld door 260 en het totale aantal leerlingen gedeeld door 290.

De eerste 4 normen spreken voor zich. De vijfde norm verdient wat meer uitleg. Van belang is hierbij dat wanneer er gesproken wordt over het aantal leerlingen, dit immer is het aantal leerlingen op teldatum 1 oktober plus een opslag van 3% (artikel 138 WPO). Toepassing van die vijfde norm zal hieronder worden uitgelegd met gebruik van een voorbeeld.

3. Nevenvestiging in stand houden met toepassing van de gemiddelde schoolgrootte

Stel: een schoolbestuur heeft drie scholen in dezelfde gemeente. De gemeente heeft een opheffingsnorm van 160 leerlingen. De scholen hebben de volgende leerlingaantallen:

School A	310
School B	315
School C	158
Totaal:	783

School C zit onder de gemeentelijke opheffingsnorm en wordt daarmee bedreigd met opheffing. De school zit al meer dan drie jaar achter elkaar onder de opheffingsnorm en zal daarom van rechtswege worden opgeheven als er geen beroep gedaan kan worden op een uitzonderingsgrond, zoals de gemiddelde schoolgrootte daar één van is.

De vereiste gemiddelde schoolgrootte bereken je door de gemeentelijke opheffingsnorm maal 10/6 te doen. In het voorbeeld is de gemiddelde schoolgrootte: $10/6 \times 160 = 266$. De gemiddelde schoolgrootte van dit bestuur is: $783 / 3 = 261$ en is daarmee niet toereikend om 3 zelfstandige scholen in stand te houden. School C kan dus niet als zelfstandige school verder gaan. De vraag is dan of School C via fusie omgevormd kan worden tot een nevenvestiging van School A of B. Als de eerste 4 normen (zie paragraaf 2: sub **a** t/m **d**) niet mogelijk zijn, kan berekend worden of de vijfde norm (sub **e**) wel past. Daarvoor dienen er **twee berekeningen** te worden gemaakt:

1. De eerste berekening volgt uit artikel 85 lid 1 sub a WPO en daarmee bereken je of aan de hoofdvestinging "niet meer nevenvestigingen worden verbonden dan het

verschil tussen het totale aantal leerlingen van die scholen gedeeld door 260 en het totale aantal leerlingen van die scholen gedeeld door 290, waarbij de quotiënten naar beneden worden afgerond op een geheel getal". Dat betekent dus vanuit het voorbeeld:

- ▶ Totaal aantal leerlingen: $783 / 260 = 3,01 = 3$ (afroonden naar beneden)
- ▶ Totaal aantal leerlingen: $783 / 290 = 2,70 = 2$ (afroonden naar beneden)
- ▶ Het verschil is 1. Het schoolbestuur mag één nevenvestiging vormen.
(Is dit verschil dus 0, dan mag er geen nevenvestiging worden gevormd)

2. De tweede berekening volgt uit artikel 146 lid 1 sub e WPO en betreft het delen van het totaal aantal leerlingen door het getal 260. De uitkomst wordt afgerond naar beneden tot een geheel getal dat groter of gelijk moet zijn aan het aantal scholen, waarbij de beoogde nevenvestiging als school wordt gerekend. In het voorbeeld is dat: $783 / 260 = 3$ en dat is evenveel als het beoogd aantal scholen (waaronder de beoogde nevenvestiging).

Op basis van bovenstaande is voldaan aan de voorwaarden op basis van de uitkomsten van de berekeningen en kan School C als nevenvestiging worden verbonden aan één van de andere twee scholen.

4. Andere grondslag nevenvestiging dan van de hoofdvesting

Een nevenvestiging kan een andere grondslag hebben dan de hoofdvesting. Grondslag kan de richting betekenen, dus binnen het bijzonder onderwijs een specifieke richting, zoals openbaar of bijzonder en dan valt daar onder meer onder: protestant-christelijk, rooms-katholiek, algemeen bijzonder of vrije school. Bijvoorbeeld: een hoofdvesting die algemeen bijzonder is en de nevenvestiging die valt onder vrije school. Het is daarmee niet nodig dat beide scholen voor de fusie dezelfde grondslag hebben. Artikel 164, vierde lid, WPO geeft hiertoe ook mogelijkheden. Het is echter een nog niet veel voorkomende aangelegenheid en derhalve is het aan te raden met DUO in contact te treden wanneer een bestuur hiertoe wenst over te gaan.

Let op: als de nevenvestiging openbaar blijft en de hoofdvesting bijzonder wordt (of andersom) ontstaat er daarmee een samenwerkingsschool. Dat brengt mogelijk de nodige complicaties met zich mee omdat moet worden voldaan aan de voorwaarden uit artikel 17d WPO. Over de vorming van een samenwerkingsschool is eerder een handreiking verschenen en te downloaden.

5. Nevenvestiging is een deel van de school

Omdat een nevenvestiging een deel van de school is, is het mogelijk dat ook een deel van het onderwijs wordt gegeven en dus niet alle leerjaren. De volledige school geeft de ingeschreven leerlingen ononderbroken de acht leerjaren (zoals is vereist in artikel 8 WPO). Op de nevenvestiging is het mogelijk dat niet alle leerjaren worden aangeboden.

In de praktijk wordt hier amper gebruik van gemaakt en is de nevenvestiging het 'overblijfsel' van een eerdere zelfstandige school en zal dat ook vaak blijven totdat de nevenvestiging zelf niet meer in stand kan blijven (niet blijvend kan voldoen aan de normen, paragraaf 2), of dat deze weer zodanig groeit dat deze kan verzelfstandigen tot een hoofdvesting. Zie daarvoor de 'Handreiking verzelfstandiging vestiging PO' van de Onderwijsjuristen.

Omdat de nevenvestiging een deel van de school is, is het niet mogelijk de nevenvestiging te fuseren. De entiteit die kan worden gefuseerd is de school (waarvan de nevenvestiging een deel is).

6. Fusie van de school met behoud van de nevenvestiging

Wanneer twee scholen fuseren, dan wordt alles samengevoegd tot één nieuwe school. Als één van de te fuseren scholen een nevenvestiging heeft, dan zal in de regel die nevenvestiging ook opgaan in de algehele samenvoeging en niet als nevenvestiging blijven bestaan. Indien gewenst is het wel mogelijk dat de nevenvestiging blijft bestaan. Daarvoor zijn twee mogelijkheden:

1. Bij de fusie van twee scholen is de instellingscode waaraan de nevenvestiging hangt ook de instellingscode van de fusieschool. De school die wordt 'opgeheven', is de school waaraan de nevenvestiging niet verbonden was. Bij deze fusie zal ook moeten worden voldaan aan de voorwaarden uit de WPO bij vorming van een nevenvestiging, zoals artikel 85 en 146.
2. Bij de fusie van twee scholen is de instellingscode waaraan de nevenvestiging hangt niet de instellingscode van de fusieschool. De school die wordt 'opgeheven', is de school waaraan de nevenvestiging verbonden was. De nevenvestiging kan dan voortbestaan als de hoofdvesting ook als nevenvestiging wordt aangehaakt bij de school waarmee gefuseerd wordt. De fusieschool heeft dan dus twee nevenvestigingen. Voor beide nevenvestigingen geldt dat moet worden voldaan aan de voorwaarden uit de WPO, zoals artikel 85 en 146.

Het is aan te raden om bij een aanstaande fusie waarbij een nevenvestiging betrokken is, in contact met DUO te treden over wat de toekomstwensen zijn ten aanzien van de nevenvestiging. VOS/ABB kan hierbij ondersteunen.

7. Jaarlijkse instandhouding nevenvestiging

Elk jaar dient het bevoegd gezag bij DUO opnieuw aan te geven op welke norm (zie paragraaf 2) de nevenvestiging in stand zal worden gehouden om blijvend bekostiging ervoor te kunnen ontvangen. Het bevoegd gezag ontvangt hiervoor van DUO een instandhoudingsbrief. Deze brief wordt gestuurd na de vaststelling van de telling van 1 oktober door DUO. Dit is doorgaans in de week voor de Kerstvakantie.

Voldoet een bestaande nevenvestiging op 1 oktober aan de hierboven genoemde voorwaarden en wil het schoolbestuur de nevenvestiging ook het volgende schooljaar in stand houden dan moet het schoolbestuur dit vóór 1 februari schriftelijk aan de minister kenbaar maken (artikel 146, derde lid WPO).

In het geval een nevenvestiging drie achtereenvolgende jaren op 1 oktober niet voldoet aan geen van de vijf normen (paragraaf 2), dan wordt de nevenvestiging van rechtswege opgeheven per 1 augustus daaropvolgend.

8. Vrijwillige sluiting van de nevenvestiging van een openbare school

Een bevoegd gezag kan besluiten dat er redenen zijn om een nevenvestiging op te heffen. Het eigenstandige besluit daartoe betreft een zogeheten vrijwillige opheffing. Een dergelijk besluit kan het schoolbestuur niet zomaar op eigen houtje nemen.

Medezeggenschap

Ten eerste zal de medezeggenschapsraad (MR) van de school een rol hierin hebben. Voor de formele sluiting van een school (hoofdvestiging of nevenvestiging) geldt dat de MR van de school een adviesrecht heeft ten aanzien van het besluit tot sluiting op grond van artikel 11 lid 1 sub c WMS. Tevens dient het bestuur bij de adviesvraag reeds op hoofdlijnen een inzicht te geven in de regeling voor het personeel en de leerlingen ten aanzien van de gevolgen van de sluiting voor personeel en leerlingen. Voorafgaand aan de adviesvraag dient het bestuur de ouders te raadplegen op grond van artikel 15 Wms. Dit moet voorafgaand aan de adviesvraag omdat de MR dan de uitkomst van de raadpleging kan meenemen in het advies. Die raadpleging is vormvrij, dus kan ook inhouden dat je open vraagt via een digitaal formulier of ouders hun inbreng willen leveren op de voorgenomen sluiting.

Met een positief advies van de MR kan het bestuur het besluit nemen. Wel moet het bestuur de regeling van gevolgen van de sluiting opstellen voor het personeel (waarop instemming van de PMR rust, artikel 12 Wms) en voor de leerlingen en ouders (waarop instemming van de OMR rust, artikel 13 Wms). Gebruikelijker is om dit tegelijk te doen met het besluit en zo mogelijk ook al bij de adviesaanvraag, maar dit kan formeel ook nadat het formele besluit is genomen, zodat instemming echt alleen gaat over de gevolgen en niet meer hangt aan het besluit zelf. Daarover heeft de voltallige MR immers al adviesrecht.

Intern toezicht

In de stichtingsstatuten kan er een goedkeuringsrecht zijn bepaald voor de raad van toezicht. Dat betekent dat het besluit genomen kan worden wanneer de raad van toezicht goedkeuring daarvoor heeft gegeven.

Gemeenteraad

Een verzelfstandigd schoolbestuur kan pas overgaan tot het opheffen van een openbare school of samenwerkingschool vallend onder de WPO, als de gemeenteraad over het voornemen daartoe tijdig is geïnformeerd (minstens 12 maanden vóór de beoogde opheffingsdatum). Dit is bepaald in artikel 148 WPO en geldt ook voor de nevenvestiging.

Meer informatie via de Onderwijsjuristen van VOS/ABB:

t 0348 405 250 (ma-vrij: 9.00-12.30 uur) **e** onderwijsjuristen@vosabb.nl **www.vosabb.nl**

Deze bepaling is een invulling van de garantiefunctie voor openbaar onderwijs waarvoor de gemeente vanuit artikel 23 lid 4 van de Grondwet een zorgplicht heeft.

De gemeenteraad wordt bij de opheffing van een hoofdvestiging in de gelegenheid gesteld de openbare school over te nemen om die opheffing te stuiten. Voor een nevenvestiging is er geen mogelijkheid tot overdracht ervan. De nevenvestiging is namelijk een deel van de school en daarmee niet los te maken van de hoofdvestiging. Dat maakt dat een tijdige mededeling door het schoolbestuur voldoende is om de nevenvestiging vrijwillig te kunnen sluiten.

9. Bekostiging leerlingen nevenvestiging na sluiting

Bij een sluiting van een nevenvestiging van een basisschool per 1 augustus (dus per nieuw schooljaar), loopt de extra bekostiging 'toeslag nevenvestiging' nog door t/m 31 december van dat jaar alsof de nevenvestiging er nog is.

Voor de bepaling van de bekostiging vanaf 1 januari na de sluiting worden de leerlingen behorende bij de nevenvestiging op 1 februari t-1 meegeteld bij de hoofdvestiging. De berekening van de bekostiging wordt daarop aangepast. Ook wordt de achterstandsscore van de school opnieuw berekend. Voor de gesloten nevenvestiging wordt vanaf 1 januari na de sluiting geen extra bekostiging 'toeslag nevenvestiging' meer toegekend.

10. Dislocatie

Een dislocatie is iets anders dan een nevenvestiging. Een dislocatie is een tijdelijke huisvestingsvoorziening waarvoor geen bekostiging wordt verkregen door de overheid. Het kan een keuze zijn van het bestuur om (tijdelijk) het onderwijs op een school in meer dan één gebouw te verzorgen. Redenen hiervoor kunnen bijvoorbeeld zijn:

- ▶ In een nieuwbouwwijk wil het bestuur een school stichten, maar verwacht niet gelijk aan genoeg ouderverklaringen te komen en start eerst met een dislocatie van een bestaande school. Deze dislocatie staat voor ouders los van de hoofdvestiging.
- ▶ Na de fusie van twee scholen wil het bestuur beide schoollocaties behouden, maar kan er geen nevenvestiging gevormd worden. Voor DUO bestaat de dislocatie niet en is er één schoollocatie. Voor het bestuur, ouders, gemeente en ook inspectie bestaat de dislocatie als ware het een zelfstandige school wel.
- ▶ Een school is qua leerlingenaantal te groot voor de huisvesting en de huisvesting zelf biedt geen mogelijkheid voor uitbreiding in aantal vierkante meters. Dan kan een (tijdelijke) andere locatie als oplossing dienen om de leerlingen die zich aanmelden onderwijs te kunnen blijven geven.

Goed om te weten is dat een dislocatie ook een eigen medezeggenschapsraad kan hebben, een zogenoemde deelraad. Binnen het bevoegd gezag kan bepaald worden, in samenspraak met de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad, dat er sprake kan zijn van deelraden voor locaties die als zelfstandige school fungeren. Hiertoe dient dan wel in het

medezeggenschapsstatuut van het bevoegd gezag de mogelijkheid voor geopend te worden. In het medezeggenschapsreglement van de school waartoe de dislocatie behoort, dient dan bepaald te zijn bij welke aangelegenheden en beslissingen de medezeggenschapsraad van de school, dan wel de deelraad van de locatie bevoegd is.

Bij een dislocatie (ook wel dependance genoemd) is geen sprake van een in RIO geregistreerde schoolvestiging waar het schoolbestuur bekostiging voor ontvangt. Het betreft in dat geval niet een vanuit wet- of regelgeving geldende openbare school. Bij de sluiting van een dislocatie van een openbare school hoeft het schoolbestuur de betrokken gemeente niet in de besluitvorming mee te nemen.

Ook de MR heeft in de besluitvorming een andere rol, dan bij de sluiting van een hoofd- of nevenvestiging. Bij de sluiting van een dislocatie is er een adviesrecht van de MR en deze valt dan onder 'wijziging van de organisatie van de school (artikel 11 lid 1 sub f WMS). Een ouderaadpleging is dan (formeel) niet nodig.